

מה חדש באקדמיה?

הכינוס המדעי לשון ומנהיגות – נקבע מועד חדש: יום שלישי כ"א בסיוון תשפ"א, 1 ביוני 2021. הציבור מוזמן לכינוס שיתמקד בעברית ובמעמדה בדור הנהגת היישוב במחצית הראשונה של המאה העשרים ולאחריה ובמנהיגים עצמם. **לפרטים נוספים**

חדש בהוצאה לאור – פרופ' עלי ותד ערך מהדורה מדעית של **"ספר המליץ – کتاب الترجمان"**, מילון דו-לשוני: עברית (שומרונית)–ערבית המיוחס למלומד בן המאה ה-14, והמייצג את המסורת הקדומה ביותר של המילונים הדו-לשוניים אצל השומרונים. פרופ' ותד הוסיף לו מבוא ופירוש. **לפרטים ולרכישה**

נותרו כרטיסים אחרונים – השתלמות חדשה ומורחבת בניקוד; סדנה להכרת כללי הכתיב המלא

באר שבע

בירת הנגב נזכרת במקרא למעלה משלושים פעם. היא מוכרת בראש ובראשונה מסיפורי האבות, ובמיוחד מסיפורי אברהם ויצחק. בהם גם ניתנת הסיבה – או הסיבות – לשמה.

על פי המסופר במקרא **באר שבע** קרויה על שם השבועה שנשבעו אברהם ואבימלך מלך גרר בכריתת הברית ביניהם: "על כן קרא למקום ההוא באר שבע כי שם נשבעו שניהם. ויקרתו ברית בבאר שבע..."

לפי סיפור מקראי אחר, העיר נקראת על שם באר המים – שבעה – שחפרו עבדי יצחק, ובאר זו קרויה על שם השבועה שנשבעו יצחק ואבימלך בכריתת הברית ביניהם. נראה שהמספר שבע בסיפור הראשון ("כי את שבע כבשת תקח מידי בעבור תהיה לי לעדה כי חפצתי את הבאר הזאת") נשזר בו כהסבר משני.

להרחבה

הרצאות

מניין הגיעו לעברית שימושי הלשון – למזוג אוכל, לגז'דר, חיפ'תי, גנבה, הולכים הבית, אין אמונה, מחילה (במקום סליחה)?

אתם מוזמנים להרצאה מקוונת של חברת האקדמיה ללשון העברית פרופ' יהודית הנשקה, החוקרת את העברית המזרחית בישראל – מקורותיה ודרכי הילוכה.

בהרצאה נבחן את אופייה של העברית המדוברת הנוהגת בפי ישראליות וישראלים ממוצא "מזרחי" המתגוררים בעיקר בפריפריה. לשון זו נתפסה על פי רוב כלשון נמוכה ושגויה, אך בחינה מעמיקה מעלה כי מאפייניה מושפעים השפעה מכרעת מן הערבית היהודית ששימשה בפי בני הדור הראשון לעלייה לארץ.

לפרטים נוספים ולהרשמה

זכר ונקבה

במבט ראשון נראות המילים **איש ואישה** צמד זכר ונקבה עברי קלסי – כמו מקצת שמות העצם (פר-פרה, כבש-כבשה) וכרגיל בפעלים (צדק-צדקה, בקש-בקשה) – צורת הזכר היא צורת היסוד ובצורת הנקבה נוספת סיומת הנקבה ךָּה.

חדִי העין יבחינו כי צורת היסוד איננה זהה בשתי המילים: במילה אִשָּׁה בא דגש חזק בשי"ן והוא מעיד על מכפל, ואילו במילה אִישׁ (ונטיותיה דוגמת אִישִׁי, אִישָׁךְ או אִישִׁים) מוצאים תנועה גדולה – חיריק מלא – ואין שום זכר למכפל.

להרחבה על גיזרון של המילים אִישׁ, אִשָּׁה, אִנְשִׁים ונָשִׁים

בשנת 1945 נשלחה איגרת של ועד הלשון העברית "לכל נקודות היישוב – לעיריות היהודיות, למועצות המקומיות במושבות, לוועדי המושבים והשכונות העירוניות ולמזכירות הקיבוצים". וכך נכתב בה: "אנו מבקשים מכם לנקוט את שם החבר, אשר יהא מוכן לקבל עליו את תפקיד החובה והכבוד של מורשה ומרכז מטעם ועד הלשון העברית במקומכם". באיגרת הוטעם ש"השעה ההיסטורית שבה אנו חיים מחייבת אותנו לליכודו התרבותי והלשוני של היישוב, לקביעת קשרי קבע בין ועד הלשון העברית ובין העם לשם שיפור הדיבור העברי, הפצת המונחים..."

בארכיון שלנו מצאנו מכתבים ששלח חבר קיבוץ שריד, אחד "המוקשים", אל הוועד. המכתבים מספקים הצצה למתרחש באותן שנים בשדה העברית, ומגלים שלא תמיד נחלה פעילות המורשים הצלחה.

הצירוף 'נופת צופים' משמש כיום בעיקר בהשאלה: סמל לדבר מתוק ונעים במיוחד, לעיתים בגוון ביקורתי לציון הגזמה: 'מאז נזפתי בו כולו נופת צופים'.

מקור הצירוף בתהלים, והוא מתאר את משפטי ה': "הַנִּחַמְדִּים מִזֶּהָב וּמִפֶּזָּרָב וּמִתּוֹקִים מִדְּבַשׁ וְנוֹפֶת צוּפִים" (יט, יא).

הצירוף מורכב משתי מילים – האחת מוכרת פחות והאחת מוכרת יותר: **נוֹפֶת** אינה אלא דבש. כך עולה גם מן הפסוקים שבהם המילה נזכרת וגם מן המילה המקבילה 'נבת' באוגריתית (שפה שמית קרובה לעברית) שמשמעה דבש. **צופים** היא צורת הרבים של צוף.

להרחבה בפרסום החדש במדור 'מטבעות לשון'

לעיון בפרסום החדש במדור 'מאוצרות הארכיון'

שאלה בעברית

תמיכה באקדמיה

אם נתקלתם בבעיות תצוגה [לחצו כאן](#) [לצפייה בדפדפן](#)

